

Παλαιολιθικό Σεμινάριο



Νένα Γαλανίδου

Νεάντερταλ στο Ιόνιο Πέλαγος - Neanderthals in the Ionian Sea

Η διάλεξη παρουσιάζει το διεπιστημονικό πρόγραμμα που υλοποιεί το Πανεπιστήμιο Κρήτης από το 2010 στο κεντρικό Ιόνιο Πέλαγος: τα ερωτήματα, το ιστορικό της δραστηριότητας στο πεδίο και τα κύρια πορίσματα. Ο εξαιρετικής ποιότητας πυριτόλιθος, οι υγροβιότοποι και τα καρστικά έγκοιλα αποτέλεσαν τα πρώτα φυσιογεωγραφικά χαρακτηριστικά που προσέλκυσαν την επιστημονική μας ομάδα σ' αυτήν την ανεξερεύνητη γωνιά της δυτικής Ελλάδας για να εντοπίσει την Παλαιολιθική αρχαιολογία της. Στο ιδιαίτερο αυτό νησιωτικό περιβάλλον αποκαλύπτουμε αρχαιολογικά κατάλοιπα από τη δραστηριότητα του ανθρώπου του Νεάντερταλ. Το μεθοδολογικό πολύπτυχο του προγράμματος συνίσταται σε μελέτη υπαίθριων θέσεων στη Λευκάδα, εντατική επιφανειακή έρευνα στο Μεγανήσι και το βορειοδυτικό πολύνησο του εσωτερικού Ιονίου, χαρτογράφηση του βυθού και αναπαράσταση της ιστορίας των ακτογραμμών, και ανασκαφή σε κατακρημνισμένο σπήλαιο στη νησίδα Κυθρός. Τα νησιά όπου πραγματοποιείται η έρευνα είναι σπαράγματα –τα υψηλότερα σημεία– του πλειστοκαινικού τοπίου, μεγάλο μέρος του οποίου σήμερα είναι καταποντισμένο. Η μικρή απόσταση ανάμεσα στις ακτές τους και τις γειτονικές δυτικές και ανατολικές ακτές, σε συνδυασμό με τη ρηχή θάλασσα ενδιάμεσα, δημιουργούσαν τις προϋποθέσεις ώστε κατά τις παγετώδεις περιόδους, όταν η θάλασσα στάθμη χαμήλωνε, τα νησιά να συνδέονται τόσο μεταξύ τους όσο και με τις μεγάλες στεριές, αλλά κατά τις μεσοπαγετώδεις περιόδους να αποκόπτονται, καθώς ανέβαινε η θαλάσσια στάθμη. Στο μεγάλο ανάπτυγμα του χρόνου στο οποίο εγγράφεται η έρευνα του Πανεπιστημίου Κρήτης, το κεντρικό Ιόνιο προσφέρει τη μεθοδολογική πρόκληση για μια υβριδική νησιωτική αρχαιολογία. Το τοπίο του εναλλασσόταν από ηπειρωτικό σε νησιωτικό και από στεριανό σε θαλασσινό, άλλοτε τόπος εγκατάστασης και άλλοτε θαλάσσιο πέρασμα. Εδώ υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να μελετήσουμε σε βάθος την τεχνολογία, τις διατροφικές συνήθειες και τον τρόπο ζωής των Νεάντερταλ. Εκτός από δραστηριότητές τους στις ακτές και το εσωτερικό των νησιών, ερευνούμε και τη σχέση τους με τη θάλασσα. Η Άτοκος δέσποζε και δεσπόζει μόνη στο μέσο του εσωτερικού Ιονίου. Με την αρχαιολογική έρευνα στο νησί και τη θαλάσσια γεωφυσική έρευνα στον βυθό του συμβάλλουμε στη συζήτηση για τις πρώιμες θαλάσσιες μετακινήσεις στην Παλαιολιθική Εποχή. Αυτός ο νησιωτικός της χαρακτήρας κατά το μεγαλύτερο μέρος –ενδεχομένως και όλη τη διάρκεια– της Μέσης Παλαιολιθικής Εποχής καθιστά την Άτοκο ιδανικό τόπο για την εξερεύνηση του εάν οι Νεάντερταλ ήταν και οι πρώτοι 'ναυτικοί' της περιοχής.



Δευτέρα 23 Απριλίου 2018, ώρα 19:00

Αμφιθέατρο "Ι. Δρακόπουλος"

Κεντρικό κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημίου 30)

Είσοδος ελεύθερη



Υπεύθυνες διοργάνωσης:

Γεωργία Κουρτέση-Φιλιππάκη, αναπλ. καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Νένα Γαλανίδου, αναπλ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης